Anul XLV | Blaj, 9 Martie 1935 | Numărul 10

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

EDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
LAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
In şir garmond: 6 Lei. La publicări repetate după învoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Eterna poveste

Bate vânt de primăvară. In pădure se ivesc ghioceii, iar prin cele ministere miroase tare a... buget. Se simte până la Patriarhie, unde stârnește cuvioase apetituri și pohte dominonte. Cine să reziste năvalnicei lor puteri? Consiliul Central Bisericesc nici nu încearcă imposibilul. Se supune legilor firii și, următor obiceiului pământului, ingenunchează de istov eternul cântec al primăverii bugetare. Ticluește și acum, ca și altădată, un memoriu, pe care l a și inaintat dlui ministru al cultelor.

Bine a făcut. E dreptul și datoria lui. Păcat numai că l-a făcut așa cum l-a făcut. După câtăția ani de strădanii și de pățanii, eram în drept să așteptăm ceva mai nou, și mai bun. Așa cum e, nu-i mare nădejde de ispravă. E atât de cunoscut în toate încheieturile sale, încât nu mai poate impresiona pe nimeni. — Acelaș ton de jalnică tânguire. Aceeași postură de umilă nedreptățită, cu care ne-a obișnuit biserica noastră dominantă și în care se complace incorigibil. Cu singura deosebire față de trecut, că argumentele arhicunoscute scad, din an în an, și ca mulțime și ca putere.

Se îngrijesc de asta guvernele, pe rând. Așa că și acest memoriu începe prin a recunoaște loial că „o parte din nedreptăți au fost înlăturate prin bugetul anului trecut". Nu numai „curbele speciale" s'au șters, dar au sporit protopopii, s'au creiat parohii, s'au acordat subvenții Consistoriilor spirituale și „s'au realizat alte îmbunătățiri mai mici la diferite posturi bugetare", pe care e de prisos a le mai pomeni. Toate acestea însă sunt floare la ureche.

Rămâne, cu toate acestea, eterna și capitala nedreptate de demult. Ortodocșii au prea puțini preoți și prea puțini consilieri. Pe când uniții au grozav de mulți canonici. Unde mai pui, că uniții și minoritarii au „averi considerabile", pe când biata ortodoxie e flămândă și golașă de să-i plângi de milă. — Tot acest rău s'ar schimba ca prin farmec, dacă s'ar aplica strict articolul 31, din legea cultelor. In special o parte din el: dacă s'ar lua numărul sufletelor drept criteriu unic al ajutoarelor acordate de stat.

Atâta-i memoriul. Nu-l mai discutăm. Am cernut doar destul, anii trecuți, tot ce se spune și acum. Și mai mult decât acum, când „nedreptățile" au scăzut, în aceeași măsură cu averile noastre cari din „fabuloase" ce erau au ajuns abia „considerabile". Pentruca după conscripția acum în curs, să se reducă la adevărata lor modestie. — Pe deasupra ne mai găsim a fi de acord cu postulatele memoriului. Fiindcă și noi așa am cerut și cerem mereu: să se facă dreptate și egalitate. Să se aplice legea; cu toate criteriile ei însă, nu numai cu unul. Și dacă e vorba să se facă asemănări pe număr de suflete și pe centre eparhiale, după dreptate noi nu putem fi comparați cu vechiul regat, ci numai cu biserica ortodoxă din Ardeal, cu care ni-se asemănă și trecutul, și evoluția și condițiunile de activitate de astăzi. In felul acesta admitem orice discuțiuni și comparații.

Trebue să subliniem în schimb altceva. Ceeace lipsește din memoriu. — Preacucernicii au uitat, se vede, esențiala nedreptate care lovește deopotrivă pe slujitorii tuturor cultelor. Sunt plătiți cu toții mai rău decât servitorii ministerelor. Dreptatea, omenia, legile și interesul țării ar cere, ca ei să fie tratați în condițiuni de egalitate cu alți funcționari publici de cvalificație corespunzătoare. Pentru a scoate pe preot din sărăcia și din umilința de astăzi. — Asta a uitat-o Consiliul Central Bisericesc. Il interesează, ca și în trecut, numai mici răfuieli cu uniții, brodate pe singuratice poziții bugetare meșteșugit combinate. Uniții să fie scurtați cu orice preț; în colo soarta preoțimii n'are importanță.

Mentalitate strâmtă și dureroasă. Urmarea ei va fi, că nici acum nu se va face dreptate clerului. Vom fi lăsați și acuma în urma șoferilor, și a sergenților. De nu cumva goana generală după reduceri se va răsbuna tot asupra noastră și va fi căderea de apoi mai rea decât cea dintâi. — La toate acestea nu s'a gândit preacinstitul Consiliu Central. — Păcat!

Un document revelator

Cum crede ministerul instrucțiunii că va pune mâna pe averea școalelor confesionale

Școala confesională a fost bună pentru viața românească. În trecut. Pe vremea ungurească. Bine au făcut, atunci, bisericile românești din Ardeal că au rămas sărace și fără podoabe, cheltuindu-și tot ce-au avut pentru școală. Jertfele lor se scriu cu slovă de aur în cartea neamului. — Așa grăiește cinstita opinie publică românească. Aceasta este și părerea oficială a guvernelor de totdeauna, manifestată la toate congresele și la toate banchetele unde miniștrii au simțit nevoia de-a secera aplause tămâind Biserica.

Aceeași înțelepciune cârmuitoare a norodului nostru continuă apoi, pentru practică, avântat, în chipul următor: Drept recunoștință pentru aceste vrednicii netăgăduite, se va lua acum dela Bisericile naționale școala pe care au făcut-o și pentru care s'au sacrificat. Se vor lua aceste instituții numai dela Bisericile românești; fiindcă minoritarii, mai bogați și mai ajutați din toate părțile, și-le vor păstra și pe mai departe, le vor spori și întări. Dela ortodocși și dela uniți însă statul le va lua. El își va breveta monopol pe învățământ. Va căuta să pună mâna și pe clădirile școlare, ridicate, illo tempore, de Biserică. Dacă nu le va obține în dar, le va lua cu vicleșug. Se pot face teorii advocățești întortochiate și deochiate, cu ajutorul cărora aceste clădiri vor cădea pleașcă Statului, ridicător și acaparator furios de ziduri școlare.

Un document revelator vine să pună în strașnică lumină această mentalitate ciudată, care stăpânește la cârma statului nostru. — El emană dela contenciosul ministerului instrucțiunii (No 283—1934). Este un aviz dat judecătoriei mixte Reciița, care ceruse anumite lămuriri. Adeca: Parohia ortodoxă Doman (jud. Caraș) a avut, din vremuri, școală confesională. Din greșală — afirmă parohia — ea a fost înscrisă la Cărțile funduare ca proprietatea „fundului școlar" și acum se cere rectificarea. Judecătoria întreabă ministerul: care-i situația de drept a acestei clădiri?

Noi nu ne putem amesteca în acest litigiu. Nu avem nici datele necesare, nici nu suntem competenți în materie. — Ne interesează însă, în cea mai mare măsură, „lămuririle" pe care le dă contenciosul ministerului. Ele constituie un adevărat document al vremii. Arată, cum spuneam, mentalitatea ce stăpânește la cârma țării. — Publicăm documentul, pentruca să știe și țara cam ce-au de gând domnii cei mari și pe ce căi vreau să pună mâna pe averea altuia:

*

„Domnule Judecător Șef... Următori invitației Dv., avem onoare a Vă comunica următoarele:

In Ungaria, învățământul minorităților era lăsat pe seama confesiunilor. Confesiunea română-ortodoxă îngrijea de învățământul românesc. Comunele bisericești (parohiile de azi) în afară de atribuțiile lor firești de a îngriji de cult, aveau și sarcina de a întreține învățământul primar românesc. In acelaș scop, credincioșii din parohia respectivă, din banul lor, întreineau atât sarcinile bisericești, cât și ale școlii, prin intermediul organelor bisericii locale. Astfel locuitorii contribuiau și se clădea biserica sau școala, ambele fiind administrate de biserică în scopul afectat.

In speță, imobilul care face obiectul litigiului de față, s'a clădit cu destinația specială de a servi pentru școală și dela început și până azi la acest scop a servit. Până la unire, imobilul era administrat de organele bisericești, pentru aceste organe erau autoritatea căreia Statul îi dase delegația de a se îngriji de învățământ. Ca dovadă că biserica nu era proprietara acestui imobil, că era o detentoare cu titlu precar și nu putea dispune de el cum voia, cum face un proprietar cu bunul său, avem însăși înscripțiunea din C. F., că proprietar al imobilului în litigiu este „Fondul școlar", adecă școala.

Această inscripțiune nu constituie o greșală, după cum susține reclamanta, întrucât, imobilul fiind anume construit și destinat pentru școală, cu bani publici ai locuitorilor comunei, prin inscripțiunea sus numită că s'a căutat a se specifica, că acest bun este afectat unei anumite instituții, școalei, și nu face parte dintre bunurile private ale bisericii de care aceasta să poată dispune cum voiește. — Prin urmare, singura rațiune pentru care acest imobil era administrat până la unire de biserică, era că biserica era autoritatea publică care îngrijea și întreținea școala.

Statul Român, având alte concepții de organizare a învățământului decât fosta monarchie austro-ungară, a etatizat învățământul primar confesional. — Statul care în trecut lă-

sase învăţământul primar pe seama bisericii, a înţeles să-l ia asupra sa şi ca atare, conform legilor ţării, a desărcinat biserica în primii ani după unire, de această atribuţiune ce o avea în plus şi a luat asupra sa întreţinerea şi organizarea învăţământului. — Şcoala trecând asupra statului, cu toate sarcinile ei în mod implicit şi deplin drept a trecut asupra sa şi imobilul construit special pentru şcoală şi care a servit şi serveşte de decenii acestui scop, întrucât Statul este azi autoritatea care s'a substituit Bisericii, în ceeace priveşte întreţinerea, organizarea şi administrarea şcoalei.

Doctrina şi jurisprudenţa sunt constante şi categorice în această privinţă, în sensul că un bun cu o afecţiune specială, adecă destinat unui anumit serviciu public, în speţă şcoalei — fondul şcolar — îşi menţine această afecţiune, care nu se poate schimba, indiferent de autoritatea care conduce serviciul public respectiv. Jurisdicţia a stabilit acest lucru, în procesele identice pe care acest Minister le-a avut cu bisericile din Basarabia. (A se vedea Dec. Casaţiei S. I. No. 977 din 21 Martie 1930, publicată în Pandectele săptămânale No. 8 din 15 Martie 1931 pag. 172). — De asemenea Tribunalul Timiş-Torontal S. I. în dosarul 2685 din 1931, s'a pronunţat la 20 Febr. 1934 într'o cauză identică cu cea de faţă, stabilind că localurile în care funcţionau vechile şcoale bisericeşti primare, nu sunt proprietatea parohiilor, ci a Statului.

Chiar din textul art. 27 şi 28 din Legea şi Statutul bisericii ortodoxe, invocată de reclamantă, se constată că nu intră în atribuţia bisericii ort. de a se ocupa de învăţământ şi nu are nici dreptul de a poseda altfel de bunuri decât bisericeşti.

Potrivit art. 199 şi 215 din legea de organizare a Ministerului Instrucţiunii din 1 Iulie 1930, toate bunurile şi fondurile, oricare le-ar fi provenienţa, destinate şcoalei, sunt proprietatea Statului şi se administrează de Casa Şcoalelor, prin comitetele şcolare.

Pentru aceste motive, Vă rugăm să binevoiţi a respinge cererea de rectificare solicitată de biserică". *

Până aci documentul. Cu adresa No 111191—1934 el a fost trimis, în copie, şi inspectorilor şefi. De sigur spre orientare şi spre a şti încotro să învârtească lucrurile.

Spaţiul de care dispunem nu ne permite să intrăm în polemică. Ar fi şi inutil. Pentru orice om cunoscător al stărilor din Ardeal şi pentru oricare jurist dela noi, opinia contenciosului ministerial îşi cuprinde răspunsul în sine. Este evident greşită în susţinerile ei şi trasă de păr. Cu această teorie, ministerul ar putea lua mâine în plină stăpânire toate clădirile şcolilor minoritare. De ce n'o face? Nu-i trebuesc dlui ministru Angelescu?

Am publicat documentul fiindcă ne putem aştepta, că ministerul să caute a merge pe acest drum de întortochietură advocăţească. Şi să ne luăm măsurile pază.

Impotriva legiferării avortului. Ajungând, în şedinţa din 6 Martie c. a Senatului, în discuţie art. 480, cel privitor la avort, din noul cod penal pe cale de a fi legiferat, Psf. *Iuliu al Clujului* şi *I. P. S. Cisar* al Bucureştilor au luat cuvânt la acest articol. Amândoi înalţii ierarhi şi-au ridicat cuvântul împotriva acestui asasinat ce tinde să aibă deaci încolo acoperire legală.

Limpede şi categoric, păr. episcop Iuliu fixează adevăruri grele: „Preţul vieţei este mai mare; dreptul la vieaţă e mai covârşitor decât ori şi ce alte consideraţiuni, fie de sănătate, fie de eugenie. Vieaţa acestor fiinţe omeneşti pe cari ştiinţa le declară vii, iar nu ipotetice, nu poate fi jertfită, când nu avem pedeapsa cu moarte nici pentru tâlharii cei mai vinovaţi. In tot universul nu există o lege mai inexorabilă, o lege mai sacrosantă ca legea perpetuării vieţii... Orice tentativă de zdruncinare a zămislirii, de lepădare din sânul mamei a vieţii noui care a încolţit este o crimă, la care nu se pot admite excepţii pentru o consideraţie sau alta". După care examinând consideraţiile „etice", eugenice şi terapeutice ce se pretinde c'ar pleda pentru acest flagel, arată cât de şubredă e toată argumentaţia celor ce fac pe apologeţii legiferării avortului.

La fel de răspicat e şi cuvântul I. P. Cisar: „Ingăduirea sau înlesnirea avortului condamnabilă din toate punctele de vedere neste şi morale. Din punctul de vedere al pilului suprimat, avortul este în orice priv nelegiuire evidentă. Din punctul de vede societăţii, stingerea oricărei vieţi umane o pierdere de cea mai mare gravitate. punctul de vedere naţional, este iarăşi evid că azi, mai mult de cât oricând, suprim oricărei vieţi româneşti este pierderea cea păgubitoare ce o poate avea ţara. Din p de vedere al echităţii, nu există mai strigă nedreptate, decât să dai pe cel slab şi n novat în prada egoismului celui puternic. punct de vedere al familiei, se slăbeşte te ei, cari sunt copii deja născuţi şi cu uzu ţiunii şi cari cu groază vor afla că frăţiori fost ucişi de către înşişi părinţii lor."

Pentru avort vorbesc dd. Dr. Daniel şi Dr. Marius Georgescu. Acesta din u clădind şi pe faptul că din declaraţiunile cute de reprezentanţii bisericii (ai cărei bi rici? *N. R.*) la chestiunea avortului ar re că biserica nu e unanimă întru a resp excepţiunile la penalizarea avortului.

„Iezuiţii, dascălii uniaţie

— Ecouri —

Ocupându-se de această problemă, T graful Român din 3. II. 1935 îndrăzneşte să bească de o „viaţă de ordine şi puritate rală, vieaţă sobră şi plină de sentiment duioşie pentru semeni şi pentru dobito vieaţă de cinste şi omenie", — cari ar fi cândva pe meleagurile României ortodoxe.

Pentru a dovedi cât de neîntemeiat beşte confratele, să-i punem sub ochi câ fapte. D. *Simion Mehedinţi*, profesor uni sitar şi membru al Academiei Române, scrie cunoscuta sa lucrare „Altă creşt Şcoala muncii", tocmai fiindcă Biserica de măritoare n'a dat nici o creştere fiilor ei hovniceşti. Românii sunt un popor care în şi bate. Bătaia-i din rai. Acestea sunt premi dela care porneşte. Nu uită, fireşte, să ad

□ □ Foiţa „Unirii" □ □

„Fiul Omului"

Pe marginea unei cărţi rău inspirate

(2) **Pr. Ioan Miclea**

Părându-i-se, că dovezile dumnezeirii sunt nimicite, putea trece la prezentarea *strict omenească a Fiului omului.* Aci autorul se găseşte în materie. Piedeci nu se mai ivesc, pentrucă Fiul Omului a fost despoiat de aureola divinităţii.

Insă după această faptă demnă de sbirii lui Pilat, ce a rămas din Isus Hristos, Dumnezeul nostru?

Trebuie să mărturisim, că toţi aceia cari au negat în Isus dumnezeirea, i-au lăsat cel puţin omenirea întreagă. Au spus şi ei, că Isus a fost om, însă Unicul, fără asemănare în toată istoria lumii. Omul cu o inteligenţă, ca şi care n'o să mai cunoască veacurite; omul cu celea mai înalte virtuţi, ca un cuvânt: Omul ideal.

Cu adâncă părere de rău însă trebuie să spunem, că D. E. Ludwig a fost mai sgârcit în a-i dărui lui Isus, cel puţin omenescul întreg.

Cum îl prezinta această carte pe omul Isus? Când aude despre Botezătorul în sufletul lui se naşte *„geloziе"* (p. 81). După botez: „A doua zi dimineaţa se trezeşte dintr'un *lung leşin"*. (P. 80). La nunta din Cana „dansatoarele de acolo sunt *chiar propriile lui surori?* Şi acela care-şi loveşte coapsele cu palma şi râde fără nici o grije în faţa amurgului, e oare *fratele său de sânge?" „Are gândurile buimăcite"*. Isus *e dur* cu bolnavii, nu se desparte cu vorbe bune şi nici măcar cu o blândă privire de acei pe cari îi tămăduieşte, ci din potrivă cu un *ameninţare.* (P. 135). „Se înaiţă în el deodată acea *rece mândrie* pe care o manimanifestase faţă de mama sa". Isus îşi găseşte plăcerea „să-i *irite* din ce în ce mai mult pe concetăţenii săi" (p. 143). Isus după cuvântarea din Nazaret, *fuge* într'o ascunzătoare. Isus *„sfidează* pe trimişii lui Ioan (p. 156). Niciodată nu se arată ca un om *hotărît*, conştiu de chemarea lui; *ezită* pururea. Când este întrebat: cui este aproapele? Le răspunde cu o poveste „aurită acolo". (p. 161).

Pe Isus l-a creat mediul în care s'a născut, împrejurările politice şi sociale şi cu deosebire pilda lui Ioan, pe care l-a imitat „Ioan îl sileşte să înainteze pe calea lui întunecată... A trezit pe Mesia, care dormita într'ânsul (p. 168). Iar când simte într'ânsul pe Mesia „O *nemăsurată mândrie face să plesnească învelişul delicat al inimii sale...* Simţământul acesta s'a preschimbat *într'un extaz atât de trufaş încât se credea mai presus de toţi"* (p. 176). Şi aşa continuă autorul cu epitele celea mai căutate, să îmbrace pe Fiul Omului.

Dar culmea impietăţii o atinge a când lui Isus în grădina Gethsimani îi atri gândurile îndoielii, din motivul că ar fi mai bine să fi rămas în satul său, căsăto du se. (P. 240).

Cartea, precum se vede, e nouă numai aceea, că n'a lăsat în Isus întreg nici o Era deci necesară traducerea ei în limba mânească; cultura românească ar fi pie într'adevăr mult, dacă ar fi ignorat-o; m vurile acestei ţări atât de scăzute aveau de ea, pentru o mai grabnică şi mai adâ decădere. Editura „Cugetarea" se poate m dri cu editarea ei în condiţii tehnice frumos

Sunt sigur, că pentru creştinii, cari un cap care veghează asupra cureţeniei dinţii şi moravurilor, oprirea de a fi alit va întârzia; până atunci ne vom face dato în consecinţă. Marea turmă a celorlalţi, striga împreună cu turma de pe Golgota autorul: Ţintueşte-l pe cruce! Cu toate cl vorba autorului — *„mii dintre acei cari la olaltă, inclusiv autorul nici nu ştiu de cine e vorba. Aşa a strigat totdeauna mulţi şi va mai striga şi după două mii de* (p. 259). O mai potrivită încheiere decât dintele de mai sus, cine ar fi putut face, d însuşi D. E. Ludwig. Iar dacă s'a împlinit siunea aceasta cu privire la cineva, de ace dată s'a realizat perfect.

(Sfârşit).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

legătură şeoala de înjurături şi scârnăvii pe are le debitează Românii noştri cu Ţiganii, u cari s'au încuscrit şi cumetrit, din nenorocire, până sus la protipendada boerească.

De dragoste de dobitoace, nici pomenire. licăiri acestea nu sunt mai chinuite ca la oi. Negustorii de piei se feresc să cumpere această marfă din ţara noastră sub cuvânt, că lelea bietelor animale, în urma cumplitelor ătăi ale căraşilor, este considerabil slăbită.

Dar iată, cazul narat de d sa din timpul icupaţiei duşmane 1916—1917.

— „Intr'o curte cunoscută, aud doi copii ipând:

— Vino, vino că-l omoară...

M'am grăbit să văd ce se întâmplase. Un băetan descărcase nişte cărbuni, şi bătea un cal care căzuse din ham, lunecând pe ghiaţă. Bălanul era şi orb de un ochiu. Căruţaşul se săturase pe semne de plesnit cu biciul şi acuma lovia cu călcâiul cizmei în cap, ceeace speriase pe copii.

— De ce baţi vita, tinere, nu te hrăneşti cu ea? — Eu îi dau de mâncare, eu trebuie să-i dau şi bătae, răspunse arţăgos flăcăiandrul. — Ce fel, numai tu câştigi chiria? Nu te-ai ajutat şi cu munca bietului dobitoc?

Căruţaşul tăcu. — Nu te gândeşti, măi băete, că simte şi el săracul? Uite, e slab de i-se văd coastele, ba şi-a tălat şi piciorul în ghiaţă. Ce-i de vină el că ghiaţa lunecă? — —Hei, Domnule? ăsta nu-i cal, e smeu. Acuma începe a sări ca la alergări... Hi, boală, că te fac piftii... Şi începu a-l plesni din nou.

Nesimţirea asta m'a scârbit peste măsură. Am întors şi eu foaia: — Nu fi câine, flăcăule; spuneai că ai frate la războiu. Apoi mai e şi-o judecată pe lumea cealaltă...

— Din partea asta, n'avea grijă D-ta; pe mine nici iadul nu mă primeşte... Hi haram!

Cu chin, cu vai, bălanul s'a ridicat pe picioare, clătinându-se, ca un om beat. Cum căzuse, tot şoldul din dărăt era julit, iar sângele roşise ghiaţa sub el.

Am intrat în casă să nu mai văd... (Vezi *S. Mehedinţi*, Altă creştere, ed. IV. Bucureşti, Socec, 1922 p. 31—32).

Alta. Vorbind despre vieaţa ce o duceau ţăranii din Moldova înainte de revoluţia din 1907, povestitorul sămănătorist Ion Ciocârlan, arată câte mizerii le făceau dijmuitorii vechilor proprietari, boeri de ţară, creştini pravoslavnici sadea, înşelându-i. Bietul român Miron, văzând câtă pacoste se abate asupra capului lor, exclamă îndurerat: Traiul nostru? „Curat trai de dobitoace". (Vezi volumul cu acest titlu: „Traiul nostru" apărut întâi în editura „Luceafărul", Budapesta, pe urmă la Casa Şcoalelor, Bucureşti).

Mai vor confraţii şi alte dovezi? Le ţinem la dispoziţie!

Ion Ceparu

Reglementare cuminte. Graţie activităţii partidului popular condus de d. Gil Robles şi altor asociaţii catolice trezite la realitate de loviturile vrăşmaşe, Spania e pe cale să aibă o lege ce va reglementa presa, staţiunile radiofonice, agenţiile de ştiri şi chiar şi plăcile fotografice de pus în circulaţie.

Câtu-i pentru presă, proiectul de lege prevede că nu vor mai fi admise articole anonime. Pentru tot ce-i nesemnat răspunde directorul ziarului, a cărui demnitate va fi declarată de incompatibilă cu aceea de deputat ori ministru şi cu orice fel de însărcinare ce aduce cu ea imunitatea. Pentru fondarea unui ziar nou se va recere depunerea unei cauţiuni de bani în sumă de 10—100.000 pesetas.

Aceeaşi lege va mai prevedea că atât directorul unui ziar cât şi cei ai agenţiilor telegrafice nu vor putea fi decât de naţionalitate spaniolă. Orice infracţiune în materie de presă va fi judecată de un tribunal special ce se va institui în fiecare capitală de provincie. — E bun şi răul la ceva!

Se mişcă şi anglicanismul. Activitatea desvoltată de biserica Romei pe terenul social, îndeosebi dela Leo XIII încoace, e cunoscută lumii întregi. Agenţia „Rador" aduce acum ştirea că biserica anglicană e hotărîtă să lucreze şi ea mai cu deadinsul pe acest tărîm. Episcopul Londrei a şi anunţat că, proxima ocazione, cu prilejul adunării generale bisericeşti, va prezenta o rezoluţie prin care se va cere ca „politica financiară, industrială şi economică a ţării să fie modificată astfel încât să se resfrângă în ea într'un chip mai riguros principiile morale şi religioase, cari constituesc baza ordinei sociale".

Concomitent cu aceasta, precum se vesteşte tot din ţara lui Albion, o comisiune compusă din opt episcopi şi numeroase personalităţi de seamă din lumea religioasă, a adoptat un raport în care este cuprinsă această declaraţie impresionantă: „Desvoltarea şomajului care a adus după sine mizerie, restricţii de producţie şi uneori a determinat chiar distrugeri de mărfuri, dovedeşte clar că actualul sistem economic şi social suferă de o desordine şi de un viciu fundamental".

Organul partidului laburist, *Daily Herald*, cum e şi firesc, e încântat de această „cruciadă religioasă pentru apărarea clasei muncitoreşti" şi ţine să declare răspicat că partidul laburist îşi însuşeşte în întregime doctrina creştină menţionată mai sus, notând cu tâlc: „care n'a fost niciodată formulată cu o atare îndrăzneală de biserica oficială". — Dar: decât niciodată, ori amânată ad kalendas graecos mai bine şi aşa, cam târziu după Rerum novarum.

Ştiri mărunte

Personale. Preaveneratul Ordinariat arhiepiscopesc a făcut următoarele schimbări în clerul arhidiecezan: A numit pe păr. *Victor Aaron* din Mihalţ de paroh la Sibiu I şi protopop al districtului Sibiu. Pe păr. *Octavian Friciu* din Posmuş l-a numit admin. paroh. la Breaza. Pe păr. *Victor Dancea*, neohirotonit, l-a numit admin. parohial la Gurarăului. — *Tribunalul matrimonial de a II-a Instanţă pentru Arhidieceză*, a fost întregit de Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc în modul următor: A fost numit asesor şi vicepreşedinte al Tribunalului păr. *George Dănilă*, canonic metropolitan, iar ca asesori: păr. *Augustin Folea*, directorul cancelariei mitropolitane şi păr. *Dumitru Neda*, profesor la Academia teologică din Blaj.

Misiuni poporale la Năsăud. S'au ţinut în zilele de 27 Februarie — 3 Martie c.

Note disarmonice

la serbările comemorative ale mişcării lui Horia

de **Gavril Todica**

Prin 1893, ca elev de clasa IV a liceului săsesc din Bistriţa, devenisem un cetitor pasionat de literatură poporană, istorie şi filologie românească. Mi-am procurat, între altele, şi *Istoria revoluţiunii lui Horia* de *Nic. Densuşianu*. — Am cetit-o cu aviditate, deşi nu cunoşteam părţile zarandene şi hunedorene, unde s'a descărcat greul furtunii. Mai târziu, când am cunoscut din experienţă geografia teatrului de revoluţie, mi-s'a dat ocazia să citesc nişte studii, scrise sub aspect advers, şi publicate în *Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat évkönyvei* (Analele Societăţii de istorie şi arheologie a judeţului Hunedoare).

Din tot ce am apucat să cetesc — întâmplător, ca laic, iar nu sistematic ca un specialist — despre mişcarea dela 1784, mi-s'a cristalizat convingerea că lucrarea fundamentală în limba română asupra acestei chestii este şi rămâne scrierea lui Nic. Densuşianu.

Astăzi mai putem constata cu uimire, că dela 1884 (data scrierii lui Densuşianu), în cura de 50 de ani, istoriografia română ardeleană nu a progresat de loc, sub acest raport, ci a regresat lamentabil.

In adevăr, ce rost au invectivele recente, că preoţii români uniţi nu au luat parte activă la revoluţie, ci numai ca denunţianţi?

Aceste invective ale unor istorici tendenţioşi, cari nu prea respectă dictonul înţelept: *„Ne quid falsi audeat, ne quid veri non audeat historia"* — au sugestionat şi pe Sanctitatea Sa Patriarhul Miron, care în punctul 2 al discursului comemorativ rostit dela tribuna Ateneului, va să zică dela un loc de mare răspundere morală, s'a făcut ecoul acestui pamfletism pătimaş unitofag, în faţa unui public de bună credinţă, dar neinformat deplin asupra chestiei. Asistenţa o fi rămas stupefiată sau consternată asupra „procleţilor" de uniţi denunţianţi, bucurându-se că cei puţin popa Şuluţiu din Cărpiniş a fost executat. Suntem siguri că Patriarhul nu s'a grăbit a da nici o lămurire asupra „crimei", pentru care a fost executat acest preot, — martir al adevărului.

Sanctitatea Sa nu a observat contrazicerea răsunătoare, în care l-au împins istoricii săi favoriţi, când imediat, în punctul 3 al discursului său, relevă că *Nuţu Mateş*, cu alţi vr'o 7 inşi din Albac, pentru 300 de galbeni, au tradat ascunzişul lui Horia. *Oare şi aceştia au fost preoţi uniţi?*

Episcopul Nichitici, din Sibiu, Petrovici din Arad, Chirilovici din Timişoara, au fost plătiţi cu mulţi galbeni sunători, ca să facă intervenţii de pacificare. — Oare şi aceştia au fost preoţi uniţi?

Teatrul revoluţiei lui Horia a rămas limitat la o regiune unde biserica română unită era aproape inexistentă, sau, în orice caz, slab organizată.

Iată cauza adevărată a absenţei preoţilor români uniţi din această mişcare. Ca dovadă a adevărului acestei aserţiuni mai poate servi şi faptul, că atunci, când a sosit momentul mişcărilor *mai generale*, (1848—9), biserica română unită şi-a împlinit, în mod glorios, misiunea naţională.

De unde rezultă, că toate combinaţiile artificiale ale unor istorici „moderni", brodate pe tema neparticipării Românilor uniţi la mişcarea din 1784, şi îndreptate insinuant contra bisericii române unite, sunt fantazii subiective păcătoase, pornite din ură. Mă mir, că aceste tendinţe subversive au văzut lumina tiparului şi într'o carte patronată de „Astra", care ar trebui să rămână interconfesională, sau neconfesională. Inţeleg cartea păr. *Lupaş*, în care se pot distinge 2 părţi: una bună, alta slabă. Partea bună e împrumutată din Densuşianu. Partea slabă e scrisă de istoricul unilateral, pătimaş, Lupaş. — La comemorarea de 150 a revoluţiei lui Horia nu era nici o trebuinţă de această carte. Era mult mai preferabilă o ediţie nouă a lucrării lui Densuşianu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

preot misionar fiind *P. Leon I. Manu*, egumenul sf. mănăstiri dela Moiseiul Maramureşului. A participat la ele întreg Năsăudul unit, intelectuali şi popor. Roduri sufleteşti extrem de bogate: s'au apropiat de SS. Taine 732 credincioşi. La ascultarea mărturisirilor au dat ajutor şi preoţii locali: păr. vicar St. Buzila şi păr. prot. G. Bichigean, apoi fraţii prooţi din vecini: Ion Ciurdărean—Luşca; Iuliu Morariu—Salva; Teof. Rotariu—Rebra şi E. Irini—Rebrişoara. — Amintirea acelor zile s'a săpat de neşters în inimile tuturor bunilor noştri creştini din Năsăud.

Moartea ep. Nicolae Bares. Cu 1 Martie c. Berlinul catolic şi-a pierdut ierarhul. Ilustrul defunct s'a născut la 1881 în Trier. In 1929 e numit episcop de Hildesheim, iar la 21 Decemvrie 1933 trece la Berlin. Caracter de granit şi diplomat ecclesiastic de mâna întâiu. In toată vremea arhipăstoriei sale s'a ţinut neînduplecat pe poziţiile creştinismului integral fără să facă vre-o concesiune vre-unui postulat păgân de a curentelor la modă. Vibrează încă viu în inimă cuvintele rostite de el în 12 Febr. c. de aniversarea încoronării Sf. Părinte, în faţa unui public select de peste 20.000 de credincioşi: »Din cupola lui S. Pietro se răspândeşte lumina veşniciei peste întreg globul. Primul Papă, S. Petre, şi actualul Papa Piu XI străluceşc în aceeaş lumină divină ce sbucneşte din mărturia Domnului: Tu eşti Petru...!« Catolicismul German pierde într'însul unul din marii săi apostoli.

Locale. Dumineca viitoare, întâia din Paresimi, *va predica* în catedrală păr. *Petru Cristea*, vicerector seminarial.

— Ieri, Vineri, la împlinirea alor şase săptămâni dela moartea mitropolitului Vasile s'a slujit în catedrală un *parastas pentru odihna sufletului* său mare. A pontificat păr. *Dr. Victor Macaveiu*, vicar capitular, în sobor de preoţi, şi fiind prezent corpul profesoral, elevii şi elevele şcoalelor locale, precum şi multă altă lume. Răspunsurile le-a dat corul academiei de teologie.

La Floreşti se activează. Graţie stăruinţelor păr. *Teodor Oprea*, preotul Floreştilor Becleanului, cele două asociaţii religioase: Agru şi Reun. Mariană din loc, lucrează mână în mână, cu rezultate admirabile. Aşa în 17 Febr. c. au aranjat un festival cu 15 puncte de program, (declamaţii; cântări; piesa »Ulciorul fermecat« jucată de elevii şcoalei primare; conferinţa păr. Oprea şi a dnei Oprea etc.). S'au luat cu acest prilej hotărîri dintre cele mai frumoase: să se ridice un monument eroilor căzuţi în războiul trecut şi să se clădească o »Casă Naţională«. Un comitet anume format pentru ducerea la bun sfârşit a hotărîrilor acestora s'a şi pus deja pe lucru. Totodată s'a înjghebat şi »Liga Antirevizionistă« din loc.

Gazetari pentru gazetari. Nu-i vorba de ceva hatâr lumesc, ci, cu totul de altceva: de odihna sufletelor celor adormiţi întru Domnul. In acest scop ziariştii catolici din Paris s'au îngrijit să se slujască de curând o sf. liturghie sărbătorească pentru colegii lor de gazetărie morţi anul trecut. Superiorul călugărilor dominicani din Oraşul Lumină a ţinut să elogieze cu această ocaziune ideea profund creştină a ziariştilor ce s'au gândit în acest chip mişcător la cei ce le-au fost tovarăşi în salahoria nobilă a scrisului gazetăricesc.

Legiunile caritaţii. Manualul informativ privitor la misiunile catolice, compus sub îngrijirea propagandei, ne arată personalul misiunilor ce ţin de grija propagandei. La sfârşitul anului trecut se aflau în organizaţiile ei 10.666 de preoţi străini, 4972 de fraţi laici străini şi 20.360 de surori străine. Afară de aceasta erau în misiuni 5384 de preoţi indigeni, 2333 de fraţi laici indigeni, şi 18 144 de surorii ndigene, 74.127 de cateheţi şi 61 756 de învăţători. Deci afară de 35.998 de factori activi străini, vedem în misiuni 161.744 de factori activi indigeni, ceeace arată, că gândul Sfântului Părinte despre pregătirea şi întrebuinţarea factorilor indigeni în misiuni se realizează cu succes încântător. Pregătirea misionarilor indigeni se face în 107 de Seminarii mari şi în 286 de seminarii mici. In seminarii mari se află acum 3944 de alumni. In cele mici 11,245 de tineri. Cât priveşte patria misionarilor străini, Franţa dă 8795 de misionari, Germania 5136, Italia 4013, Canada 5221, Belgia 2859, Irlanda 1958, Spania 1626, Iugoslavia 1610, Anglia 124, Kanada 1021, Statele Unite ale Americii nordice 866, Fiveţia 537, Austria 447, Polonia 410. Cel mai mare număr de catiheţi îl are Africa. Ceea ce este foarte natural, cunoscută fiind mişcarea mare de acolo spre religia catolică. — (*P. Wiercinski S. I*).

† Florica Nichita, soţia păr. Augustin Nichita din Muncelul Sălajului, a adormit întru Domnul Joi, în 21 Februarie c, într'al 35-lea an al vieţii sale exemplar creştineşti. — In veci pomenirea ei!

† Cornelia Rusu n. Pop, soţia păr. Beniamin Rusu, preot-prof. în Cluj, a trecut la cele veşnice în 1 Martie c, într'al 52-lea an al vieţii şi 30 al fericitei sale căsătorii. — Facă-i Domnul parte cu dreptii!

Telefonul „Unirii"

I. Sibiu. Nimic surprinzător şi neobişnuit. Există într'adevăr şi în biserica orientală rânduiala, ca „toate cărţile privitoare la credinţă şi la morală înainte de tipărit să se trimită spre cercetare autorităţii bisericeşti«. Există „censura bisericească". Consiliul arhiepiscopesc al Sibiului împrospătând acum această rânduială disciplinară şi pretinzând observarea ei, este în drepturile sale. — Fiesc ar fi, de sigur, ca preacucernicii să nu uite acest adevăr nici când e vorba de censura cărţilor pe care o deprinde biserica catolică. Şi sperăm că, cel puţin pentru viitor, vor avea memorie bună!

B. Cluj. Din partea noastră am spus tot ce, deocamdată, ni s'a părut necesar. N'avem însă puterea de-a opri pe nimeni în deprinderea dreptului său constituţional şi atavic românesc de-a discuta în infinit de omni re scibili et nescibili et de quibusdam aliis. Mai ales dacă găseşte organe de publicitate cari se bucură de orice slovă scrisă ce li-se trimite, pentru bunul motiv că umple coloanele. Sunt gazete, cari ştiu justifica şi principiar aceste procedee. Cetiţi, de ex. „Patria" din Cluj (6. III. 1935). După părerea redacţiei ei „chiar şi un simplu birjar român unit ... are dreptul să-şi exprime orice dorinţă în legătură cu viitoarea alegere de mitropolit". — Aşa, da, e de înţeles tot ce s'a scris până acuma în „Patria". E foarte democratic şi discuţiunea se va ţine, fără îndoială, la înălţimea acestor preteni redacţionale. Şi va fi foarte frumos. — Ceeace nu prea înţelegem însă, este bănuiala pe care o are acelaşi confrate în legătură cu noi. Isi închipuieşte că, poate, „cineva din redacţia «Unirei» şi-a permis să «completeze» scrisoarea Preasf. A. Nicolescu", publicată în numărul nostru trecut. Se vede că la „Patria" se socot posibile astfel de procedee cari, evident, la modesta noastră redacţie nu se pot nici imagina. Faţă de scrisul nimănui. Cu atât mai puţin când e vorba de declaraţii iscălite de un episcop. Inregistrăm însă nedumerirea exprimată, drept un certificat despre concepţiile gazetăreşti cari stăpânesc în unele redacţii!

P. Reghin. Am observat şi noi marea deşteptăciune comisă de „Renaşterea" pravoslavnică a Clujului. Confratele, cu toată seriozitatea, îşi dă cu socoata aşa: „Indată ce-i recunoşti ţării dreptul sfânt de a-şi salva fiii *maghiarizaţi*, cu atât mai mult are datoria să-i readucă la vatră pe cei înstrăinaţi *de credinţă*, prin aceleaşi mijloace de silnicie. Iată, ce nu-i chip să priceapă atâţia agenţi papişti". — Nu ştim dacă noi suntem agenţi papişti ori nu. Cert este însă, că pricepem deplin marea filosofie a „Renaşterii". Admirăm logica şi stilizarea deopotrivă. Numai un lucru nu pricepem: cum s'a putut tipări aşa ceva în pomenita foaie? Oricât de puţin pretenţioşi ar fi cititorii ei, totuşi ce-i mult, îi mult. — Probabil, când s'a scris această mostră de limbă românească şi de gândire ortodoxă, Dna Sanda a lipsit din Cluj. Şi, în absenţa ei, bărbatul şi-a făcut de cap; adeca a scris după capul său. Aşa cum poate şi cum ştie. Nu-i vinovat, prin urmare. Şi-a dat toată silinţa!

C. Mesteacăn. Nu sunteţi singurul, nici cel dintâi care ne puneţi această întrebare. N'am răspuns. Şi nu putem răspunde nici acum. Fiindcă noul cod penal este încă în discuţiunea Parlamentului. Nu ştim care-i va fi forma definitivă. S'ar putea — es geschehen noch Wunder! — ca şi articolele privitoare la avort să se conformeze, în cele din urmă, doctrinei creştine. Oricum, Agru şi-a spus cuvântul răspicat în această chestiune, sub chiar iscălitura Preşedintelui său. In ce măsură ministrul justiţiei va putea face ascultat acest glas al legii lui Dumnezeu, se va vedea. De judecăţi premature trebuie să ne ferim. — A doua întrebare e mai uşoară. Restanţa de salar pe 1932 se va plăti neapărat. In bonuri sau numerar? Taina viitorului şi a zeilor din olimpul nostru financiar!

L Soimuş. Primit 200 Lei. Achitat până la 30 1934.

Oficiul parohial Beiuş-Soncuiuş. Am primit a namentul pe jumătatea a doua a anului curent.

Oficiul parohial Beiuş. Am primit abonamen pe 1932.

Dr B Cluj. Am primit abonamentul pe 1933.

Am primit abonamentul pe 1934. D. Satşuga Oficiul parohial Satu-lung (Cluj); St. Remetea-mare; A. Focşani; Oficiul parohial Bicaz (Sălaj); Oficiul pa hial Floreşti; O. Lăureni (pe 1/2 an); Oficiul parohial S deşti; T. Unimăt.

Oficiul parohial Hătăgel. Am primit 100 l Abonamentul e achitat până la 30. IX 1933.

Oficiul parohial Feiurdeni. Am primit abo mentul pe 1933.

M. Vişag. Am primit abonamentul pe 1933 1934.

V. Baia-mare. Am primit abonamentul pe 19 Vă mulţumim pentru suprasolvire.

C. Beltiug. Am primit 200 Lei, abonament pe 19

Oficiul parohial Cig. Am primit abonamentul 1933.

Am primit abonamentul pe 1935: Biserica, seşti; F. Câţelul; Parohia Cristolţ; Oficiul Paroh Dragşina; Oficiul parohial, Mocira; Cercul catolic Orad (1/2 an); Dr. V. Oradea; Dr. M. Oradea; Oficiul paroh Sânnicolaui mare; Oficiul parohial Igriş.

Am primit abonamentul pe 1934: Oficiul rohial, Cheţ; Oficiul parohial, Crasna; Parohia Ferne Oficiul parohial Vama; Oficiul parohial Valea vinu

Oficiul parohial Vermeş. Am primit abo mentul pe 1932.

Dr. D. Mociu. Am primit abonamentul pe 19 şi 1934.

P. Petroşeni. Am primit abonamentul pe 1933

M. Slatina. Am primit 400 Lei, abonament 1935.

Oficiul parohial Petrila. Confirmăm primirea bonamentului pe 1934 şi 1935.

Ch. Oradea. Am primit abonameotul pe 193 1934,

TURNATORIE DE CLOPOTE
FRITZ KAUNTZ
fost
SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2
Livrează clopote de biserică pe garanţie de ani îndelungaţi, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efeptuate în mod artistic. Experienţă îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproşabilă şi un sunet armonios.
Cereţi oferte speciale!
Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

FRIDERIC HÖNIG
ARAD, STRADA BARIŢIU 10—21
Fondată la anul 1840
Cea mai veche şi mai mare turnătorie de clopote din România.
La comandă fabrică clopote de orice mărime, din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanţă mare şi cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenţie proprie licenţie
Rechizite şi scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — *Telefon 376*.
10

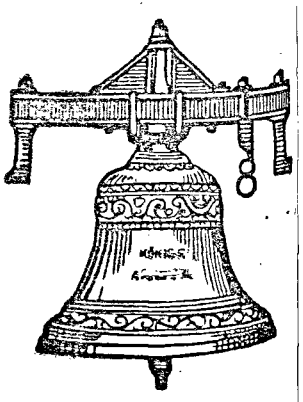

Citiţi şi răspândiţi „UNIREA"

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj